

بررسی معضلات شهروندی در ایران
بعد از انقلاب اسلامی

معصومه پورعظیم

چاپ اول

فصلنامه علمی ادبی

سرشناسه: پورعظیم، معصومه، ۱۳۶۰-
عنوان و نام پدید آورنده: بررسی مضامین و مفاهیم در ایران
بعد از انقلاب اسلامی
مشخصات نشر: کرمانشاه: گلچین ادب، ۱۳۹۴
۱۴۴ ص. جدول

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۹۰-۰۹-۷

وضعیت فهرست نویسی: فبیای مختصر

یادداشت: این مدرک در آدرس <http://opac.nlai.ir>

قابل دسترسی است.

۳۸۴۵۹۲۴

کتاب شناسی ملی

نشر گلچین ادب

adabgol@gmail.com

golchin.darab@yahoo.com

ت: 09189280225

بررسی معضلات شهروندی در ایران بعد از انقلاب اسلامی

معصومه پورعظیم

داراب گلچین	صفحه آرای و طرح جلد:
گلچین ادب	نشر:
پیشگام	لیتوگرافی، چاپ و صحافی:
۵۰۰ نسخه	شمارگان:
اول ۹۵	نوبت چاپ:
۶۵۰۰ تومان	قیمت:

فهرست

۵	مقدمه
	فصل اول
	تعریف مفاهیم و چارچوب نظری
۹	مقدمه
۹	تعاریف مفاهیم و چارچوب نظری
۹	شهروند
۱۱	شهروندی ملی
۱۵	دشواری شهروندی ملی
۱۵	شهروندی فراگیر
۱۹	ساختار نظام جمهوری اسلامی ایران
۱۹	الف) ولایت فقیه
۲۰	ب) رئیس جمهور
۲۱	ج) مجلس شورای اسلامی

۲۲	د) قوه قضائیه
۲۲	ایران و قانون حفظ حقوق شهروندی
۲۳	برخی از بندهای این قانون عبارتند از
۲۵	نظر برخی اندیشمندان غربی در خصوص شهروند
۲۵	ارسطو
۲۵	توماس اچ. مارشال
۲۵	«رندورف»
۲۸	د. دید تیلور
۲۹	بررسی برخی نظریه ها در مورد شهروند
۲۹	لیبرالسم
۳۰	مفهوم جدیدی از «امنیت آزادی»
۳۱	مالکیت بازار
۳۶	نظریه جماعت گرایم
۳۷	پست مدرنیسم
۳۹	نتیجه گیری
	فصل دوم
	دهه دوم انقلاب اسلامی ایران «دولت هاشمی» ، «سنجانی»
۴۳	مقدمه
۴۳	اقدامات هاشمی رفسنجانی
۴۷	فرهنگ سیاسی ایران
۵۱	دهه ی دوم انقلاب اسلامی ایران
۵۵	سیاست سازندگی در زمان هاشمی رفسنجانی
۵۸	آزادی های مدنی
۵۹	۱- آزادی اندیشه
۵۹	۲- آزادی گفتار
۶۰	۳- آزادی نشر
۶۲	۴- امنیت
۶۳	الف) عرصه ی فرهنگی
۶۴	ب) عرصه سیاسی

۶۴	۱-دستگیری
۶۵	۲-ایجاد مانع بر سر راه تشکیل مجامع
۶۵	۳-تبلیغات یک سویه
۶۵	۴-گروههای فشار
۶۶	ج) عرصه اجتماعی
۶۶	۵-بوروکراسی
۶۷	۶-حاکمیت قانون
۷۰	۷-باختار سیاسی
۷۱	۸-حالت اجتماعی
۷۲	مسائل سیاسی و اجتماعی دوران ریاست جمهوری هاشمی رفسنجانی
۷۵	کارگزاران سازمان
۷۷	جمع بندی فصل دوم
۷۸	نتیجه گیری
	فصل سوم
	دهه سوم انقلاب اسلامی ایران «رأول ریاست جمهوری سید محمد خاتمی»
۸۱	مقدمه
۸۲	سید محمد خاتمی
۸۳	احزاب سیاسی و زمینه پیدایش آن ها
۸۴	هفتمین دوره انتخابات ریاست جمهوری «۱۳۷۶»
۸۶	گفتمان فرهنگ گرای سیاست محور
۸۸	جامعه مدنی
۹۱	قانون اساسی مبانی مردم سالاری
۹۴	احزاب و شوراها
۹۶	جامعه مدنی و اقوام مختلف در ایران
۱۰۰	مردم در سیاست اسلامی
۱۰۱	تحولات در زیر ساخت های جامعه
۱۰۱	آموزش و پرورش
۱۰۴	۲-تحولات بخش حمل و نقل

۱۰۸	۳-بهداشت و درمان
۱۰۹	۴-انرژی
۱۱۴	۵-صنعت و معدن
۱۱۵	مطبوعات در جامعه مدنی
۱۱۶	مطبوعات در ایران
۱۱۸	حدود و آزادی های مطبوعات از دیدگاه امام خمینی
۱۱۸	مطبوعات در دهه سوم انقلاب اسلامی
۱۲۰	شاخص های تحول کمی مطبوعات در ایران
۱۲۱	(۱) میزان گسترش مطبوعات
۱۲۱	(۲) میزان بهره مندی شهروندان از مطبوعات
۱۲۲	(۳) میزان استفاده از رسانه ها
۱۲۳	(۴) آزادی بیان
۱۲۳	شاخص های تحول کیفی مطبوعات
۱۲۳	(۱) نقادی تحلیلی ایده ها و فترها
۱۲۴	(۲) حضور دغدغه های فرامی
۱۲۴	(۳) میزان حضور نخبگان
۱۲۴	(۴) وجودتشکل های مدنی
۱۲۵	(۵) میزان اطلاع رسانی
۱۲۷	عوامل و موانع مؤثر تحقق جامعه مدنی در ایران
۱۳۱	نتیجه گیری
	فصل چهارم
۱۳۵	نتیجه گیری کلی
۱۴۰	منابع و مأخذ

مقدمه

شهروندی به معنای مجموعه‌ای از حقوق و وظایف است که دستیابی هر فرد به منابع اجتماعی و اقتصادی را در بین می‌کند و بر روابط دولت و اعضای جامعه نظارت دارد. جامعه ایران از قرن‌ها قبل، جامعه مدنی و شهروندی بیگانه بوده است. البته شهروند از زمان یونان باستان معنا و مفهوم داشته است و شأن شهروندی و حقوق و تکالیف آن از مفاهیم اساسی زندگی دموکراتیک است اما در ایران به دلیل پیشینه استبداد این مفهوم زیبا، جاافتاده است. شکوفایی مفهوم شهروندی را در نهایت در انقلاب فرانسه می‌توان دید، که در سال ۱۷۹۸، با اصلاحیه حقوق انسان و شهروند اعلام گردید.

اصلاح شهروندی که در جامعه مدنی تحقق می‌یابد در ادبیات سیاسی جهان همواره به چشم می‌خورد و عنوان بسیاری کتاب‌ها را به خود اختصاص داده اما متأسفانه در ایران اصلاحی تازه به شمار می‌آید.

در این کتاب در گفتار اول واژه شهروند را از نظر اندیشمندان متعددی چون ارسطو، توماس اچ مارشال و داراندورف و ... بررسی می‌نمائیم. ساختار نظام

جمهوری اسلامی ایران و شهروند در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مورد بحث قرار می گیرد.

در گفتار دوم دهه دوم انقلاب اسلامی و اقدامات هاشمی رفسنجانی در دو دوره ریاست جمهوری از سال ۶۸ به بعد بررسی می شود. ایشان در شرایطی زمام امور را در دست گرفتند که جنگ تمام شده بود و مشکلات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی خودنمایی می کرد. با توجه به شرایط هاشمی رفسنجانی سیاست سازندگی و تعدیل اقتصادی را در پیش گرفت. به رغم رشد اقتصادی و کاهش تورم در میانه راه با مشکل مواجه شد. به دلیل نگرش تک بعدی دولت سازندگی به توسعه اولویت اقتصاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی زیادی پیش آمد که به نارضایتی شهروندان در وضعیت موجود منجر شد.

در گفتار سوم دهه ی سوم انقلاب اسلامی مورد بررسی قرار می گیرد. سید محمد خاتمی با طرح جامعه مدنی به میدان آمد. جامعه ی مدنی عرصه ای برای تسهیل رابطه میان دولت و جامعه است که از یک سو تنظیم و تسهیل رابطه میان دولت و جامعه است و از سوی دیگر، نگاههای مردم را به دولت منتقل می کند.

با تلاش سید محمد خاتمی از سال ۱۳۷۶ مفهوم جامعه مدنی از حالت نظری و تئوریک خارج شده و به آرمانی در اندیشه ی ایرانیان مبداء گردید. زمینه های تحقق جامعه مدنی و تعمیق دموکراسی و مردم سالاری در جامعه است.

خاتمی در راستای تحقق خواست های شهروندان فعالیت های زیادی انجام داد به ویژه به مطبوعات به عنوان رکن چهارم دموکراسی میدان بیشتری داده شد. در پایان مطالب جمع بندی می شود و به نظری می رسد که در راستای حل معضلات شهروندی در ایران بعد از انقلاب اسلامی سید محمد خاتمی اقدامات بیشتری به انجام رسانیده است.